

๔. สัพพัญญูสยปณามปัญหา ๓๔

พระราชชาติสถามว่า "พระผู้เป็นเจ้านาคเสน พระผู้เป็นเจ้ากล่าวอยู่ว่า 'พระตถาคตเป็น สัพพัญญู' ดังนี้. และกล่าวอีกว่า 'เมื่อภิกษุสงฆ์มีพระเถระชื่อ สารีบุตร และโมคคัลลานะเป็นประธาน อันพระตถาคตประณามแล้ว ศากยราชผู้อยู่ในเมืองช็อจาตุมนครด้วย สหัมบดีพรหมด้วย แสดงพีชูป มาเปรียบด้วยพีชอ่อน และวัจจตรณูปมา เปรียบด้วยลูกโคร่น ให้พระผู้มีพระภาคเลื่อมใสแล้ว ให้ยก โทษแล้วให้สงบแล้ว' ดังนี้. พระผู้เป็นเจ้านาคเสน พระตถาคตตงโทษแล้ว อดโทษแล้ว เข้าไปประจับแล้ว สงบแล้ว ด้วยอุปมาทั้งหลายเหล่าใดอุปมาทั้งหลายเหล่านั้น อันพระตถาคตทรงทราบแล้วหรือหนอ แล? พระผู้เป็นเจ้านาคเสน ถ้าว่าอุปมาทั้งหลายเหล่านั้น อันพระตถาคตไม่ทรงทราบแล้ว, ถ้าอย่างนั้น พระพุทธเจ้าไม่ใช่สัพพัญญู. ถ้าว่าอุปมาเหล่านั้น อันพระตถาคตทรงทราบแล้ว, ถ้าอย่างนั้น พระตถาคตข่มเหงเพ่งความทดลอง ทรงประมาณแล้ว, ถ้าอย่างนั้น ความไม่มีความกรุณา ย่อมเกิดพร้อม แต่พระตถาคตแล้ว. ปัญหาแม้ทั้งสองเงื่อน มาถึงพระผู้เป็นเจ้าแล้ว, ปัญหาที่พระผู้เป็นเจ้าพึงขยายให้ แจ่มชัดเกิด."

พระเถระเจ้าทูลว่า "ขอถวายพระพร พระตถาคตเป็นสัพพัญญู, และพระผู้มีพระภาคเลื่อมใส แล้ว งดโทษแล้ว อดโทษแล้ว เข้าไปประจับแล้ว สงบแล้ว ด้วยอุปมาทั้งหลายเหล่านั้น. พระตถาคตเป็น ธรรมสามี, ศากยราชทั้งหลายชาวจากตุมนคร และสหัมบดีพรหมอาราธนาพระตถาคต ให้พระตถาคต ทรงยินดีแล้ว ให้เลื่อมใสแล้วด้วยข้ออุปมาทั้งหลายที่พระตถาคตทรงทราบแจ่มชัดแล้วทีเดียว' อนึ่ง พระตถาคตทรงเลื่อมใสแล้ว อนุโมทนาแล้วยังว่า สาธุ แก่ศากยราชชาวจากตุมนคร และสหัมบดีพรหม เหล่านี้."

เหมือนสตรีเชิฐสามี ให้สามียินดีเลื่อมใสด้วยทรัพย์เป็นของ ๆ สามีนั้นเที่ยว, และสามีก็ บันเทิงตามยิ่งแล้วซึ่งทรัพย์นั้นฉันใด; ศากยราชชาว จากตุมนครและสหัมบดีพรหม อาราธนาพระ ตถาคต เชิญพระตถาคตให้ทรงยินดีแล้ว ให้เลื่อมใสแล้ว ด้วยข้ออุปมาทั้งหลายที่พระตถาคตทรงทราบ แล้วทีเดียว, และพระตถาคตเลื่อมใสแล้ว ทรงอนุโมทนาแก่ศากยราชชาวจากตุมนครและสหัมบดี พรหมยิ่งแล้ว ด้วยพระพุทธพจน์ว่า สาธุ ฉันนั้นนั่นเที่ยวแล.

อีกนัยหนึ่ง เปรียบเหมือนช่างกัลบกประดับพระเศียรของพระมหากษัตริย์ ด้วยสุพรรณ อลงกรณ์ของพระมหากษัตริย์นั่นเอง อัญเชิญพระมหากษัตริย์ให้ทรงยินดีเลื่อมใส, และ พระมหากษัตริย์เลื่อมใสแล้ว ทรงบันเทิงว่า สาธุ แล้วจึงพระราชทานรางวัลแก่ช่างกัลบกนั้นตามความ ปรรารถนา ฉันใด; ศากยราชชาวจากตุมนครและสหัมบดีพรหมอาราธนาพระตถาคต เชิญพระตถาคตให้

ยินดียิ่งแล้ว ให้เลื่อมใสแล้วด้วยข้ออุปมาทั้งหลายที่พระตถาคตทรงทราบแล้วที่เดียว, และพระตถาคต
เลื่อมใสแล้ว ทรงอนุโมทนาแก่ศากยราช

ชาวจตุมณฑล และสหัมบดีพรหมยิ่งแล้ว ด้วยพระพุทธรูปว่า สาธุ ฉะนั้นนั่นเทียวแล.

อีกนัยหนึ่ง เปรียบเหมือนสังฆวิหาริก ถือเอาบิดนขาตที่อุปัชฌาย์นำมาแล้ว น้อมเข้าไปถวาย
อุปัชฌาย์ อารธนาอุปัชฌาย์ ยังอุปัชฌาย์ให้ยินดีให้เลื่อมใส อุปัชฌาย์เลื่อมใสแล้ว อนุโมทนา
สังฆวิหาริกนั้นว่า สาธุ ดังนี้ ฉันไค; ศากยราชชาวจตุมณฑลและสหัมบดีพรหม อารธนาพระตถาคต
เชิญพระตถาคตให้ทรงยินดีแล้ว ให้เลื่อมใสแล้ว ด้วยข้ออุปมาทั้งหลายที่พระตถาคตทรงทราบแล้ว
ที่เดียว, และพระตถาคตเลื่อมใสแล้ว อนุโมทนาแล้วว่า สาธุ ดังนี้ ทรงแสดงธรรมแก่ศากยราชชาวเมือง
จตุมณฑล และสหัมบดีพรหมทั้งหลายเหล่านั้น เพื่อความพ้นจากทุกข์ทั้งปวง ฉะนั้นนั่นเทียวแล."

ร. "ดีละ พระผู้เป็นเจ้านาคเสน ขั้ววิสัยนาปัญหานันสม
อย่างนั้น, ข้าพเจ้าอมรับรองอย่างนั้น."